

Джерела та література

1. Мельниченко В. Володимир Короленко: твори Шевченка – це була любов і захоплення / Слово Просвіти, 2021. С. 11–17. <http://slovoprosvity.org/2021/11/22/volodymyr-korolenko-tvory-shevchenka-tse-bula-liubov-i-zakhoplennia/>
2. Титаренко Г. «І ніколи по-українському не думав...», або Хто Ви, Володимире Галактіоновичу? / ГРІНЧЕНКО інформ, 2021. <http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/i-nikoly-po-ukrayinskomu-ne-dumav-abo-hto-vy-volodymyre-halaktionovychu/>
3. Стех Я. Він захищав віру наших батьків / Кримська світлиця, 2003. <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=1135>
4. Короленко В. Г. Собрание сочинений: в 10 т. / Подготовка текста и примечания С. В. Короленко. Москва, 1955. Т. 8. 511 с.

УДК 93/94(930.2);82-94 Володимир Короленко

Олеся Головка
(Полтава)

ПОЛТАВСЬКІ СТОРІНКИ ЖИТТЯ ВОЛОДИМИРА КОРОЛЕНКА

У статті досліджуються полтавські сторінки життя Володимира Короленка. А саме гуманістичні аспекти полтавського періоду життя письменника на прикладі автобіографічних історій Володимира Короленка.

Ключові слова: *Володимир Короленко, життя, історія, любов, людяність, письменник, Полтава.*

The article examines the Poltava pages of Volodymyr Korolenko's life. Namely, humanistic aspects of the Poltava period of the writer's life on the example of autobiographical stories of Volodymyr Korolenko.

Keywords: *Volodymyr Korolenko, life, history, love, humanity, writer, Poltava.*

Володимир Короленко переїхав до Полтави у віці сорока семи років. Саме в цьому провінційному місті йому судилося прожити останні роки свого життя (1900–1921 рр.). Володимир Галактіонович Короленко, крім того, що був відомим письменником, громадським діячем, журналістом, публіцистом, володів особливим талантом – талантом людяності. Письменник мав добре серце, через яке він пропускав усі біди, нещастя, проблеми, сльози тих людей, які зверталися до нього за допомогою. У провінційній Полтаві Володимира Галактіоновича більшість людей знали, передусім, як порадника, захисника, як останню в житті інстанцію, до якої можна звернутися за допомогою. Чужі нещастя завжди хвилювали письменника. Володимир Галактіонович не міг не допомогти чужій біді. Тому, Короленко ще за життя став «апостолом дієвої любові», «моральним генієм». Життєвий шлях Володимира Короленка

переповнений прикладами людяного відношення до оточуючих – багатих та бідних, дорослих та дітей, інтелігентів та селян. Письменник мав величезний авторитет. І словом, і ділом він міг вплинути на найскладнішу життєву ситуацію, привести її до найкращих наслідків. Про це знали всі у Полтаві. І в даній статті мова піде про гуманістичні аспекти полтавського періоду життя Володимира Короленка на прикладі зворушливих історій, які відбулися в житті письменника.

На початку 1914 року Короленко поїхав на лікування до Німеччини, а потім до Франції, де його й застала Перша світова війна. У селищі Лардени (поблизу Тулузи) письменник жив у своєї молодшої доньки Наталії. У липні 1914 року Володимир Галактіонович став дідусем. Назад, на батьківщину, письменник повернувся лише через півтора року, в червні 1915 року. Лікарі наполягали на продовженні лікування. Володимир Галактіонович разом з дружиною вже збиралися у подорож до Кавказу, але одна обставина змусила їх перенести від'їзд. У листі до доньки Наталії від 16 червня 1915 року Короленко розповідає зворушливу історію: «...У нас новина. Вчора ще засвітла, в дощ, я почув, сидячи на балконі, плач дитини. Вийшов подивитися та побачив біля наших дверей немовля...Звісно, взяв його на руки і поніс до кімнати. Ще був вузлик, в ньому білизна і хрестик... Почалися клопоти, зігріли молока, нагодували, поклали спати. Соня взяла його в свою кімнату» [1, с. 16]. Хлопчик виявився кволим, погано переносив штучне вигодовування. Його спостерігав на прохання Короленка лікар-педіатр Будаговський. Вночі дитина була неспокійна, весь час кричала. Володимир Галактіонович рано вранці приходив в кімнату до доньки Софії та брав дитину до себе, щоб дати доньці відпочити. На сімейній раді було вирішено не віддавати дитину в дитячий притулок, а влаштувати її так, щоб бути спокійними за її долю. В зв'язку з цими клопотами від'їзд довелося відкласти. Чутки про підкинуту дитину і про важке становище Короленка, який не міг через цю обставину виїхати на лікування, швидко розповсюдилися містом. Полтавка Сенюткіна, яка не мала власних дітей і проживала з дорослим племінником, запропонувала Короленкові взяти тимчасово хлопчика до себе, поки письменник не повернеться з Кавказу. В листі до доньки Наталії від 28 липня 1915 року Володимир Галактіонович відмічає: «Наш знайда поправляється, перейшов зі сколотин на молоко...Дитинку віддаємо під опіку до вересня в хороші руки» [1, с. 17]. Коли Короленко повернувся, то виявилось, що люди, які взяли дитинку до себе, встигли за цей час так прив'язатися до маленького, що побажали усиновити його. Хлопчика назвали Володимиром. В цій зворушливій історії багато короленківського гуманізму й одвічної, істинної «любові до ближнього».

Ще одну цікаву полтавську історію з життя Володимира Галактіоновича пропонуємо Вашій увазі. В Полтаві восени 1918 року з ініціативи міської інтелігенції була створена благодійна Ліга порятунку дітей. Почесним головою організації обрали її ідейного натхненника Володимира Короленка. Взагалі, в Лізі, добровільно, без будь-якої матеріальної винагороди працювало багато чесних, небайдужих до чужого лиха людей. У Статуті Ліги визначалася мета цієї благодійної організації – у першу чергу турбота про дітей-сиріт і безпритульних, порятунок їх від голоду, сприяння фізичному, розумовому і моральному вихованню, розробка питань правового і соціального захисту, тощо. Для цього Ліга організувала притулки, колонії, школи, молочні кухні, збирала продукти й одяг. Свою діяльність вона проводила за рахунок добровільних пожертв приватних осіб та різних організацій, членських внесків. До речі, для цього виділили два мільйони карбованців державних коштів. Через них Володимир Галактіонович та його родина навіть зазнали нападу грабіжників, які знали, що гроші з казначейства принесли в дім письменника. Але Короленко сміливо вступив у боротьбу з двома бандитами, озброєними пістолетами, і врятував гроші, оскільки розумів, що без цих коштів діти можуть померти. «Я нахожу все це надзвичайно небезпечним, – писав потім Короленко, – два мільйони, мабуть, вже привернули увагу бандитів. Ми беремо на себе страшенну відповідальність за величезну суму. Мої побоювання збулися. За нашою квартирою вже слідкували. Ввечері ми вже помітили підозрілі фігури, котрі бродили біля наших воріт» [1, с. 19]. В листі до В. Ю. Короленко (свого племінника) від 12 липня 1919 року В. Г. Короленко повідомляє: «...Не знаю, читав ти чи ні, що твій престарілий дядько витримав напад бандитів і навіть – пряму фізичну боротьбу. Два мільйона, отримані з казначейства вночі, були мені вручені вранці. Все це не залишилося в секреті, і до вечора з'явилися двоє з револьверами. Було це в 11 годин. Ми були на балконі, як нам постукали з вулиці. Наталя відчинила двері, зайшли дві дівчини з притулку. За ними увійшли два суб'єкта дивного типу з револьверами. Один залишився зі мною в коридорі, інший зайшов в передпокій і зробив «для страху» постріл. Побачивши, в чому справа, я кинувся в передпокій та швидко схватив бандита за руку з револьвером. Дуня та Наталя підспіли мені на допомогу. Чітко пам'ятаю, що бандит старався повернути револьвер на мене, але мені вдалося завадити цьому. Під час боротьби пролунав наступний постріл, який він направляв на мене, але попав у двері. Мабуть, він призначався мені, але мені з помічницями вдалося вивернути руку нападнику – і куля попала в двері. Інший бандит в цей час міг би перестріляти нас, але, мабуть, він зрозумів що це недоречно: постріли могли привернути увагу, і грошей винести все рівно не вдалось би: тим паче, що Софія,

вискочивши у вікно, віднесла валізу до сусідів. Тому, бандити (мабуть, неосвічені), поспішили тікати... Вочевидь, вони були дилетантами і розраховували на панічний страх своїх жертв, у моїй родині вони цього не знайшли» [1, с. 19]. Врятовані кошти одразу ж були використані на підтримку дитячих установ.

В цілому діяльність В. Г. Короленка з приводу соціального захисту дітей була не просто боротьбою за забезпечення нормальних умов розвитку підростаючого покоління. В її зміст закладалася нова модель людського відношення суспільства і держави до дітей. Організація порятунку обездолених дітлахів стала істинним проявом «закону людської взаємності». Своєю діяльністю Володимир Галактіонович довів, що, навіть в умовах руйнації держави, джерела людяності і милосердя не всихають, а підживлюють суспільство цілющою водою істинного гуманізму.

Ми можемо отримати справжній приклад гуманізму, любові до простої людини, звернувши погляд на складний шлях Володимира Галактіоновича Короленка – видатного письменника, журналіста, адвоката, громадсько-політичного діяча кінця XIX – початку XX століття, що за життя став «апостолом дієвої любові», «моральним генієм». Все це тому, що Володимир Галактіонович Короленко, віддаючи усе своє щире серце іншим, показав нам велетенський приклад милосердя та людяності.

Джерела та література

1. Науковий архів Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка. Папка. № 7. 22 с.

УДК 730.021.4:[069.5:908]](477.53)(092)

Людмила Чеботарьова, Фаїна Білокінь
(Полтава)

КОЛЕКЦІЯ МІНІАТЮРНОЇ ДЕРЕВ'ЯНОЇ СКУЛЬПТУРИ МАРИНИ ЧИСЛОВОЇ

Подано анотований список виробів мініатюрної дерев'яної скульптури М. Г. Числової із фондів Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. Висвітлено основні віхи життя майстрині. Охарактеризовано стилістичні особливості виконання поодиноких фігурок та композиційних динамічних груп колекції.

Ключові слова: мініатюрна дерев'яна скульптура, скульптурна різьба по дереву, дерев'яні фігурки, композиційна динамічна група, Марина Числова, колекція, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського.